

Oponentský posudek na bakalářskou práci Martina Poláka *Participační demokracie a politický aktivismus*

Formální stránka práce: Předložený text má na bakalářskou práci úctyhodný rozsah 83 stran. Samotný text je členěn na 3 kapitoly. Autor správně cituje, uvádí bibliografické údaje a vyhýbá se velkému množství překlepů či anakolutů. Z formálního hlediska tedy nemám vůči práci závažné výhrady.

Obsahová stránka práce: Cílem práce je polemika s transakčním pojetím občanského aktivismu, které je v českém prostředí hegemonické. Autor se snaží dokázat, že transakční pojetí je nedostatečné a potřebuje doplnit o principy participační demokracie. Autor se tuto tezi snaží dokázat prostřednictvím rozhovoru s představiteli šesti vybraných občanských sdružení (Rekonstrukce státu, Glopolis, AI, Transparency International, Fórum 50%, Klinika).

Argumentační struktura práce je následující: V první kapitole autor představuje teorie participační demokracie (pd), vymezuje je proti teoriím kompetitivního elitismu a definuje společné rysy teorií pd, které zamýšlí dále testovat. Druhá kapitola nazvaná „Výzkumná část“ obsahuje shrnutí rozhovorů s představiteli vybraných občanských sdružení, Poslední kapitola, „Výsledky výzkumu“ obsahuje analýzu rozhovorů.

K práci je možné mít celou řadu výtek, kterým lze přiznat různou důležitost.

- Autor nedostatečně pracuje s literaturou. To se projevuje především v první kapitole, kdy autor prezentuje kritiku, kterou participační demokraté častují Schumpetera a jeho následovníky, aniž by ověřoval, zda tato kritika zcela sedí.
- Autor podle mého názoru dezinterpretuje některé teoretiky pd a připisuje teorii pd přílišný komunitaristický (až kolektivistický) důraz (obzvláště u Macphersona, s. 23).
- Není zřejmé, jakým způsobem autor používá pojmy radikalismus a extremismus.
- Autor volně zaměňuje státní instituce (úřady, ministerstva) a jednotlivé politiky (senátory apod.) či dokonce lobbisty (s. 45 a následující).
- Nejsou zcela zřejmá kritéria pro výběr konkrétních zkoumaných občanských sdružení.
- Není zřejmé, jakou metodologii pro rozhovory a jejich kódování autor použil.
- V příloze chybí přepisy rozhovorů.
- Za nejzávažnější problém práce však považuji samotnou hlavní tezi. Na rozdíl od autora se domnívám, že se spojení mezi teorií pd a jím studovanými občanskými sdruženími nepodařilo prokázat (snad s výjimkou Kliniky). To je, podle mého názoru, způsobeno nedostatečnou pozorností, kterou autor věnoval samotným teoriím pd. Autorem často zdůrazňovaný moment významu občanské participace u studovaných sdružení není dostatečný pro jejich ztotožnění s pd. Nárok pd je totiž mnohem dalekosáhlejší – které z uvedených sdružení usiluje o vytvoření participační společnosti, o rozšíření participace na pracoviště, o pyramidální systém přímé demokracie nahrazující demokracii reprezentativní atd.? Domnívám se proto, že teorie pd není vhodným teoretickým rámcem a domnívám se, že užitečnějším by mohla být například rosanvallonovská kontrademokracie a podobně.

Smyslem uvedených výtek není autora odradit a znechutit, ale poskytnout zpětnou vazbu a kritické zhodnocení. Domnívám se, že autorovi se (bohužel) – i přes zjevné úsilí a množství vykonané práce- nepodařilo plně naplnit potenciál práce. I přes uvedené výhrady doporučuji práci k obhajobě. Nemohu však navrhnout lepší hodnocení než dobře.

V Praze 22. srp. 17.

Mgr. Jan Bíba, Ph.D.